

Vyjádření školitelky k bakalářské práci Karolíny Churáčkové *Mystickoerotické pojetí lyrického subjektu v písních kancionálu Zachariáše Jelínka*

U bakalářské práce Karolíny Churáčkové lze ocenit již sám výběr textu k analýze. Je jím písňový repertoár kancionálu exulanta Zachariáše Jelínka *Písně jednoho pravdivého milovníka muk Ježíšových*, vydaného anonymně v Berlíně v roce 1758 primárně pro potřeby exilového českojazyčného církevního společenství, jenž byl doposud hymnologickým badáním reflektován jen minimálně (i v jinak podrobném *Slovníku staročeských hymnografů /13.–18. století/* Jana Kouby je mu věnována pouze stručná zmínka). Karolína nicméně ve své práci vědomě ponechala stranou otázky filologické kritiky – včetně vztahu Jelínkova kancionálu k jeho předloze, jíž nepochybně byl německý zpěvník *Anhang der übrigen Brüder-Lieder seit 1749* z roku 1755 Christiana Renata Zinzendorfa, syna zakladatele ochranovské církve hraběte Mikuláše Ludvíka Zinzendorfa – i s nimi související problematiku ediční.

Téma své bakalářské práce si Karolína definovala jinak: v návaznosti na zakladatelskou hymnologickou práci Antonína Škarky a studie Jana Malury věnované české exilové hymnografii 17. a 18. století se zaměřila na analýzu lyrického subjektu Jelínkových písní, a to primárně v kontextu křesťanské spirituality mystickoerotického typu. Její práci tak lze označit za drobný příspěvek ke studiu té části mystické literatury křesťanské provenience, jež o kvalitách vztahu člověka a Boha usiluje vypovídat pomocí milostného jazyka a milostné obraznosti. Zároveň navazuje na doposud nečetné práce, jež se zabývají českou hymnografií, potažmo českou duchovní písňovou literaturou druhé poloviny 18. století, a na podobně skrovné studium pietismu v české raně novověké literatuře, jakkoli jde v případě kancionálu Zachariáše Jelínka o projev pietistické spirituality výrazně vyhraněného typu. Vzhledem k tomu, že je Jelínkův kancionál k dispozici pouze v bohužel nepříliš zdařilé edici M. C. Putny, přihlížela Karolína také k jeho původnímu vydání, jež je dostupné v digitalizované podobě.

Karolíniny analýzy potvrdily značnou tematicko-motivickou kompaktnost až monotónnost písňového repertoáru Jelínkova kancionálu a upozornily na několik zdrojů specifického významového napětí, jež dodává písňovým textům neotřelé působivosti. Jelínkovy písně, samy o sobě vyhraněně kristocentrické, pojímají kristologické téma výsostně pasionálně: prezentují Ježíše Krista jako Mesiáše trpícího a v rámci své koncentrace na Kristovo lidství zaměřují pozornost výhradně na jeho tělesnou stránku; Kristova pašije je tak v Jelínkově pojetí *passio in carne*, kancionál hlásá kult Kristových krvavých ran. Spojení těchto vypjatě pasionálních motivů s mileneckou modelací křesťanského vztahu ke Kristu tak tvoří jedno ze základních napětí zpěvníku. Dalším zdrojem napětí v analyzovaném repertoáru, jež se na jazykové rovině projevuje mj. častým střídáním první osoby plurálu a singuláru, je primární určení písní ke společné bohoslužbě, jejich modelace jako společné výpovědi církevního shromáždění, a současně velmi vypjatá subjektivita výpovědi, pojímající vztah k Bohu jako vztah osobní. Kristologické pojetí Boha pak s sebou nese – ostatně zcela v duchu křesťanské sponsalistní mystiky počínaje texty biblického kánonu – jeho výrazně maskulinní prezentaci, nicméně současná prezentace církevního shromáždění jako bratrstva i častá maskulinní charakteristika promlouvajícího hlasu zároveň zpochybňují tradiční femininní modelaci lidského členu v božsko-lidském milostném vztahu. Jakkoli zajímavé, jsou však tyto zdroje napětí v Jelínkových písních v bakalářské práci prozatím spíše jen naznačeny. Žádoucí by tedy byl jejich další výzkum včetně důkladnějšího zvážení metodologických východisek.

Bakalářská práce Karolíny Churáčkové je psána kultivovaným jazykem a splňuje všechny základní požadavky kladené na odborný text. **Doporučuju** ji tedy k obhajobě a navrhuju ji hodnotit známkou **velmi dobře**.